

CATALINARISCHE REDEVOERINGEN (63 V.C)

zaterdag 4 december 2021 18:20

Wie?

- Cicero
 - Optimates
 - Redenaar
- Catilina
 - Populares
 - Geen goed mens
 - Wou revolutie starten wegens verlies consul → corrupt

Tijdsbeeld

Sociaal- economisch

- Na 2e Punische Oorlog (218 V.C-201 V.C)
 - Boeren moesten land achterlaten om te vechten
 - Hun land werd publiek en zo dus ingenomen door rijken
 - Senatoren en equites profiteerden hiervan: grootgrondbezit steeg
 - Mensen zochten kansen in Rome dus verhuisden massaal
- Verdere veroveringsoorlogen in 2e eeuw
 - Romeins grondgebied groeide
 - Toevloed van kapitaal, goederen en slaven → rijken worden rijker, armen worden armer
- Tweedeling Romeinen nam enorm toe
 - Rijke senatoren, equites en officieren van het leger
 - Verpauperde boeren, landarbeiders en gigantische groep afhankelijk van rijken
- Einde 3e Punische Oorlog (146 V.C)
 - Griekenland en Noord-Afrika Romeinse provincies → enorme bouwactiviteit dus veel geld naar Rome
 - Maar kort erna kentering: oorlogen tegen Spaanse stammen kosten veel geld
 - Toename tweedeling: spanning verhoogt – nog meer proletariaat in Rome
- De Gracchen
 - 133 V.C: landhervorming van Tiberius Gracchus
 - 123 V.C: hervormingsvoorstellen van Gaius Gracchus
 - Gracchen hadden volkstribunaat als wapen ontdekt
- Populares vs. Optimates
 - 107 V.C: Marius wordt consul
 - Legerhervorming: proletariërs konden aansluiten bij het leger
 - Boeren moesten niet bij leger → bleef wel het fundament van het leger
 - Soldaten kregen soldij en na hun dienstdag een stuk grond → niet goed voor boeren
 - 88 V.C: Sulla consul
 - Kreeg opdracht van senaat om leger tegen Mithridates (Pontus) aan te voeren
 - Marius verzet zich hiertegen – dreef eigen benoeming door via volksvergadering
 - Sulla mobiliseerde snel zijn leger en voerde het naar Rome – wet volkstribuun werd verworpen
 - Het leger werd een pressiemiddel van zijn generaal
 - De bevelhebber als patronus: belangrijker voor de soldaten dan senaat of volksvergadering
 - Sulla ging vechten in het oosten – maar ontbond achteraf zijn troepen niet
- 82-79 V.C: dictatorschap van Sulla
 - Nam bloedig wraak op alle politieke tegenstanders
 - 90 senatoren, 26 equites en duizenden andere burgers
 - De senaat werd in macht hersteld en uitgebreid tot 600 man en benoemde hem tot 'dictator'
 - Sulla bouwde de macht van de volksvergadering meteen af
- 79 V.C: trad zelf af als dictator
 - Rust hersteld volgens hem, hij is niet meer nodig als dictator

- Sociale gevolgen van het Sulla-tijdperk
 - Optimates plukten vruchten van Sulla's veroveringen in het Oosten
 - Het land dat de veteranen kregen was vaak niet erg degelijk
 - Veteranen waren gewend aan leven vol geweld en oorlog na lang gevochten te hebben
 - Latifundia hadden slaven en waren enorm grote concurrenten voor veteranen-boeren
 - Kleine boeren: opnieuw in schulden – verkopen land en trekken opnieuw naar Rome
 - Grootgrondbezit neemt opnieuw toe
 - Mensen trokken naar Rome in hoop voor een goede job
 - Een verpauperd deel in Rome groeide en stond open voor revolutie
- Periode 75-66 V.C: grote onrust
 - Mithridates bleef dreigen
 - Opstand van de slaven op de latifundia
 - Pompeius en Crassus slagen erin hen uiteindelijk te verslaan en buiten hun succes uit
 - 70 V.C: Pompeius en Crassus dwingen verkiezing tot consul af en herstellen macht volksvergadering
 - Oplaaierende strijd tussen Optimates en Populares
 - Pompeius' macht vergrootte
 - Situatie voor het volk bleef rampzalig
- Ook monetaire crisis – effect op alle lagen van de bevolking
 - Mithridates en zeerovers onderbraken de toevoer van edele metalen uit het Oosten
 - Senatoren konden geldschieters geleende bedragen niet terugbetalen (ondanks grondbezit)
 - De boeren konden geen investeringen maken op het land
 - Sommige boeren konden leningen niet terugbetalen en warden 'schuldslaaf' (nexum)
 - Plebs urbana dat meestal tijdelijk werkte, kon huur niet betalen en warden uit huis gezet
 - Winkeliers en handwerklieden krijgen schulden
- CONCLUSIE : revolutie was nodig en Catilina wou verandering brengen in deze slechte tijden voor het volk

Staatsgreep (63 V.C)

- In de nacht van 20 op 21 oktober
 - Crassus kreeg brief met waarschuwing voor staatsgreep + moord op de senatoren
 - Gaat naar Cicero en zegt dat hij moet vluchten
 - Catilina is de bedenker, gemunt op consul
- Ochtend 21 oktober
 - Cicero wil niet wijken en roept de volgende ochtend de senaat bijeen
 - Cicero laat de senaat de noodtoestand uitroepen: 'senatus consultum ultimum'
 - Noemt maatregelen op tegen de samenzweerders
 - Tegen handlangers Catilina in Rome
 - Stuurt spionnen Fulvia en Curius bij Catilina
- 27 oktober - 1 november
 - Gevechten in Etrurië door politieke spanning
 - Cicero stuurt ook leger
 - Catilina's mannen hoopten daar macht te grijpen
- 6 november
 - Aanhangers spreken af bij Catilina
 - Catilina wilt aanslag plegen op Cicero door hem te doden in zijn huis
 - Weet Cicero via spionnen
- 7 november
 - Cicero verneemt samenkomst
 - Aanslag vindt zich plaats
 - Doet de deur niet open → aanslag mislukt
- 8 november
 - Cicero roept de senaat bijeen in de tempel van Juppiter Stator op de Palatijn
 - De tempel wordt zwaar bewaakt door gewapende militairen → angst
 - Wachtposten in de stad zijn versterkt
 - Equites in de tempel Juppiter Stator
 - Cicero voert de Eerste Catilinarische redevoering, Catilina komt ook opdagen

Na de 4 redevoeringen

- In de nacht zelf na de eerste Catilinarische redevoering verlaat Catilina Rome
- Cicero houdt in totaal vier 'Catilinarische redevoeringen' die hij in 60 zal herwerken en publiceren
4e Catilinarische: pleidooi voor doodstraf
Na die Senaatsvergadering liet Cicero meteen een deel van Catilina's aanhangers ophangen
- Cicero krijgt als dank de titel pater patriae.
- Catilina zelf komt begin 62 V.C in een veldslag om

Gevolgen Catilina

- Vlucht na eerste redevoering
Zit vast in heuvelgebied van Faesulae
Voedseltekort
- Cicero brengt Lentulus om → veel aanhangers verlaten hem
- Leger uit Rome wordt gestuurd om alle aanhangers te vinden
Opperbevelhebber is Marcus Petreius
Confrontatie met Catilina
- In gevecht sterven alle aanhangers en Catilina
Catilina's hoofd wordt naar Rome gebracht
- Na zijn dood werd hij niet meer als verrader gezien
Sallustius noemde hem dapper
Cicero zei dat hij vocht als een leeuw